EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 14.12.2021
COM(2021) 793 final

KOMISJONI ARUANNE NÕUKOGULE JA EUROOPA PARLAMENDILE

direktiivi 2010/75/EL (tööstusheidete kohta) rakendamise kohta

1 Sissejuhatus

Tööstusheidete direktiiv[1] on peamine ELi õigusakt, millega reguleeritakse ELis umbes 52 000 põllumajandus- ja tööstuskäitise heidet. Sellised käitised on muu hulgas elektrijaamad, rafineerimistehased, terase, mitteraudmetallide, tsemendi, lubja, klaasi, kemikaalide, puitmassi ja paberi, toiduainete ja jookide tootmise käitised, jäätmekäitlus- ja -põletustehased ning kodulindude või sigade intensiivkasvatuse käitised. Direktiivi eesmärk on tuua olulist kasu keskkonnale ja inimeste tervisele, seda eelkõige parima võimaliku tehnika kohustusliku kohaldamise kaudu. Märkimisväärne osa õhku- ja vetteheitest ning muudest kui kodumajapidamises tekkinud jäätmetest pärineb Euroopas tööstusheidete direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatest tööstusharudest. Hinnanguliselt[2] tekib neis tööstusharudes ligikaudu 23 % ELi õhkuheite kogumassist ja ligikaudu 40 % ELi kasvuhoonegaaside koguheitest[3].

Vetteheite puhul olukord nii selge ei ole – hinnanguliselt tekib neis tööstusharudes 20–40 % raskmetallide heitest ning 30–60 % saasteainetest, mis ei ole toitained ega orgaaniline süsinik.

Parima võimaliku tehnika viitedokumendid (PVT-viitedokumendid) koostab Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli Euroopa büroo (EIPPCB). PVT-viitedokumentide väljatöötamine eeldab sidusrühmade aktiivset osalemist tõendus- ja andmepõhises protsessis. PVT-viitedokumendid hõlmavad PVT-järeldusi, millele on antud õigusjõud neid sisaldavate komisjoni rakendusotsuste vastuvõtmisega. PVT-järeldustega luuakse konkreetse põllumajandus- või tööstussektori parima võimaliku tehnika raamistik, mida pädevad asutused peavad loa tingimuste kehtestamisel arvesse võtma.

Tööstusheidete direktiivi artikli 73 kohaselt peab komisjon esitama nõukogule ja Euroopa Parlamendile aruande esmalt rakendamise algetapi kohta 7. jaanuariks 2016 ja pärast seda iga kolme aasta järel. Rakendamise algetappi käsitlev aruanne avaldati 2017. aastal[4]. Käesolevas aruandes tehakse kokkuvõte liikmesriikidelt 2013.–2018. aasta rakendusperioodil kogutud andmetest ning võetakse arvesse nii edusamme, mis on tehtud alates aruandlussüsteemi täiustamisest 2018. aastal (vt 2. jagu), kui ka tööstusheidete direktiivi hindamist 2020. aastal (vt 5. jagu). Aruandes kirjeldatakse ka muid ELi tasandil võetud meetmeid, mille eesmärk on toetada tööstusheidete direktiivi rakendamist.

[1] Direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17–119).

[2] „Contribution of industry to pollutant emissions to air and water“ (Tööstuse osa õhku ja vette juhitavate saasteainete heites) (https://circabc.europa.eu/ui/group/06f33a94-9829-4eee-b187-21bb783a0fbf/library/c4bb7fee-46df-4f96-b015-977f1cca2093/details).

[3] Komisjoni talituste töödokument SWD (2020) 181 final.

[4] Euroopa Komisjoni aruanne nõukogule ja Euroopa Parlamendile direktiivi 2010/75/EL rakendamise kohta (COM(2017) 727).

Euroopa rohelist kokkulepet käsitlevas teatises[5] teatas komisjon suurtest tööstuskäitistest pärineva saaste vähendamiseks mõeldud ELi meetmete läbivaatamisest, mis on üks põhielemente komisjoni nullsaaste tegevuskavas,[6] mille eesmärk on muu hulgas tagada kooskõla kliima-, energia- ja ringmajanduse poliitikaga.

2020. aasta septembris avaldas komisjon tööstusheidete direktiivi hindamist käsitleva komisjoni talituste töödokumendi, milles anti põhjalik hinnang direktiivi rakendamise ja toimimise kohta. Hindamise järelduste põhjal alustas komisjon tööd tööstusheidete direktiivi läbivaatamiseks. Õigusakti läbivaatamise pakett on kavandatud 2022. aasta esimesse kvartalisse. Komisjon on avaldanud esialgse mõjuhinnangu ning korraldanud avalikke konsultatsioone ja konsulteerinud sidusrühmadega[7]. Sellega seoses vaadatakse käesolevas aruandes ka tulevikku ja esitatakse kasulikke järeldusi tööstusheidete direktiivi läbivaatamiseks.

2 Liikmesriikide aruandlus

Tööstusheidete direktiivi artikli 72 kohaselt peavad liikmesriigid esitama komisjonile teabe tööstusheidete direktiivi rakendamise kohta ning üksikasjaliku iga-aastase teabe suurte põletusseadmete kohta.

Komisjoni rakendusotsuses 2012/795/EL[8] on kirjeldatud, millist teavet pidid liikmesriigid komisjonile esitama 2013.–2016. aastat hõlmanud rakendusperioodil.

Saadud kogemustele tuginedes muudeti uuemas komisjoni rakendusotsuses (EL) 2018/1135[9] märkimisväärselt aruannete esitamise protsessi – nüüd esitatakse neid igal aastal (mitte kolme aasta tagant), kasutades elektroonilist vahendit (ELi tööstusalade register[10]), mille komisjon on teinud kättesaadavaks kõigile liikmesriikidele. Kuigi alguses esines mõningaid probleeme, on liikmesriikide aruandlus nüüd palju süstemaatilisem ja ühtlustatum.

Mõlema aruandlussüsteemi raames (2013.–2016. ja 2017.–2018. aasta[11,12] periood) esitatud liikmesriikide aruandeid on hinnatud ja nende hinnangute kokkuvõtted on veebis kättesaadavad[13].

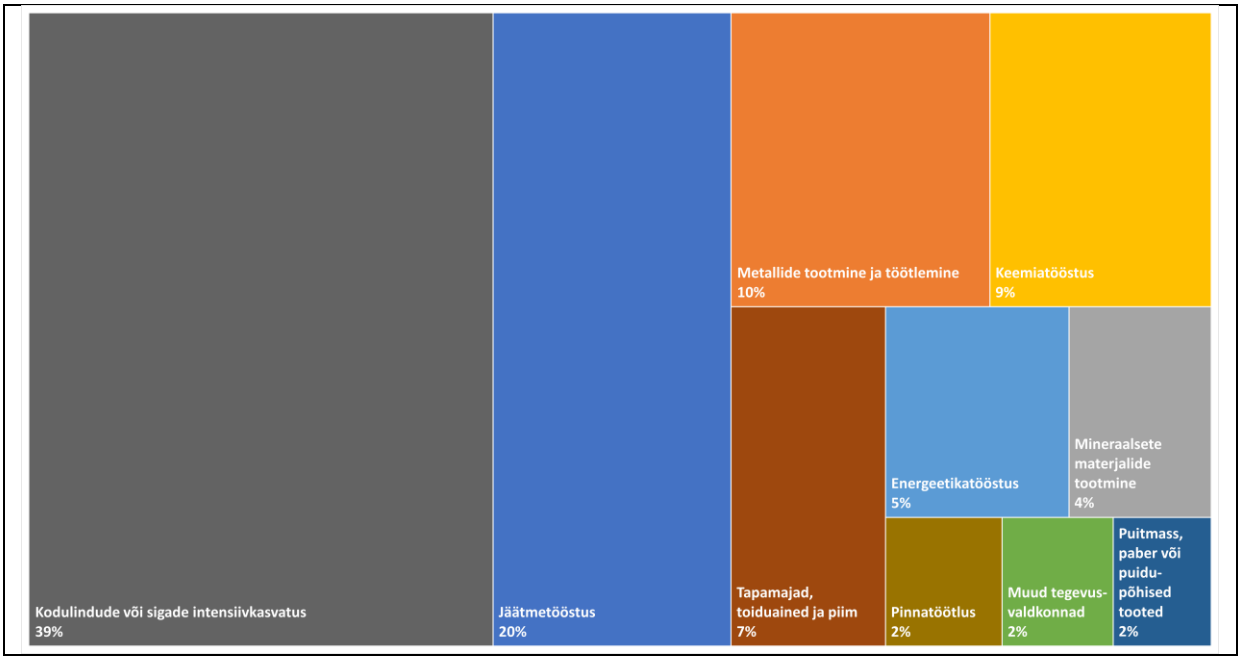
[5] COM(2019) 640 final.
[6] Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Heas seisundis planeet kõigi jaoks – ELi tegevuskava „Õhu, vee ja pinnase nullsaaste suunas““ (COM(2021) 400 final).
[7] https://ec.europa.eu/environment/industry/stationary/ied/evaluation.htm.
[8] Komisjoni 12. detsembri 2012. aasta rakendusotsus, millega kehtestatakse sellise teabe tüüp, vorm ja esitamise sagedus, mille liikmesriigid teevad kättesaadavaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/75/EL (tööstusheidete kohta) rakendamist käsitleva aruandluse jaoks (ELT L 349, 19.12.2012).
[9] Komisjoni 10. augusti 2018. aasta rakendusotsus (EL) 2018/1135, millega kehtestatakse sellise teabe tüüp, vorm ja esitamise sagedus, mille liikmesriigid teevad kättesaadavaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/75/EL (tööstusheidete kohta) rakendamist käsitleva aruandluse jaoks (ELT L 205, 14.8.2018).
[10] Edaspidi „ELi register“, kättesaadav tööstusheidete portaali kaudu (https://industry.eea.europa.eu/).
[11] Slovakkia ei esitanud andmeid 2017.–2018. aasta kohta.

3 Tööstusheidete direktiivi rakendamine[14]

Käitiste arv

2018. aastal esitati teave 51 917 käitise kohta, mis tähendab käitiste arvu 9 % kasvu alates 2015. aastast.

Kõige suurem on teatatud käitiste arv kodulindude ja sigade intensiivkasvatuse sektoris – need moodustavad 39 % kõigist käitistest. Tööstusheidete direktiiviga hõlmatud eri sektorite suhteline osakaal on esitatud joonisel 1.

Joonis 1. Tööstusheidete direktiiviga hõlmatud käitiste jaotus sektorite kaupa 2018. aastal[15]

Lubade väljastamine

Tööstusheidete direktiivi artikli 4 kohaselt ei tohi selle direktiivi kohaldamisalasse kuuluvaid käitisi käitada ilma loata.

2018. aastal oli 87 %-l tegutsevatest käitistest aruannete kohaselt luba, kuid endiselt on hulk ilma loata käitisi – eelkõige tegutsevad need jäätmetööstuses (17 % tööstusharus tegutsevatest käitistest) ja keemiatööstuses (16 % tööstusharus tegutsevatest käitistest).

---

[12] Kuigi Ühendkuningriik oli 2017.–2018. aastal liikmesriik, ei ole teda selle perioodi analüüsis arvesse võetud.
[13] CIRCABC>environment>IED>Library>Studies> 2019 - IED Implementation Report 2013 – 2016 ja CIRCABC>environment>IED>Library>Studies> 2021 - IED Implementation Reports for 2017 and 2018.
[14] Selles jaos esitatud teabes ei ole arvesse võetud Ühendkuningriigi aruandeid.
[15] Allikas: „Assessment and summary of Member States' reports under Commission Implementing Decision 2018/1135/EU" (Komisjoni rakendusotsuse 2018/1135/EL kohaste liikmesriikide aruannete hindamine ja kokkuvõte), RICARDO, 2021.

Suurimast arvust ilma loata tegutsevatest käitistest teatati kodulindude või sigade intensiivkasvatuse sektori puhul (2 685 käitist, mis moodustavad 14 % tegutsevatest käitistest). Seitse liikmesriiki teatasid loata käitistest, mis asuvad peamiselt Taanis, Saksamaal, Kreekas ja Hispaanias. Ei ole aga selge, kas see olukord tuleneb lubade puudumisest või aruandlusvigadest. Näiteks alates 2018. aastast peavad liikmesriigid juhul, kui luba ei ole antud, kirjeldama, milliseid täitemeetmeid on asjaomase käitise käitaja suhtes võetud (ja kandma need ELi registrisse). Loata käitiste arv on siiski suurem kui ELi registrisse kantud täitemeetmete võtmise juhtumite arv, mis tähendab, et vaja on lisaselgitusi (vt 6. jagu).

Heite piirnormid

Tööstusheidete direktiivi artikli 15 lõike 3 kohaselt peavad loa tingimustes kindlaks määratud heite piirnormid tagama, et tavapärastel käitamistingimustel ei ületa heide asjaomastes komisjoni rakendusotsustes sätestatud parima võimaliku tehnikaga saavutatavaid heitetasemeid.

Prantsusmaa, Saksamaa, Itaalia ja Rootsi teatasid kokku 22 juhtumist, kus loa tingimustes esitatud heite piirnormid on rangemad kui parima võimaliku tehnikaga saavutatavad heitetasemed. Tasub märkida, et seejuures teatati tööstusheidete direktiivi artikli 14 lõike 4 alusel kehtestatud rangematest loa tingimustest (et saavutada suurem heite vähenemine kui see, mida on võimalik saavutada vastuvõetud PVT-järeldustes kirjeldatud parima võimaliku tehnika kasutamisega) 16 juhtumi puhul ja artikli 18 alusel kehtestatud rangematest loa tingimustest (et täita õhu või veega seotud keskkonnakvaliteedi standardeid) viie juhtumi puhul. Ühe Saksamaa teatatud juhtumi puhul kehtestati rangemad loa tingimused nii tööstusheidete direktiivi artikli 14 lõike 4 kui ka artikli 18 alusel. Rangemaid loa tingimusi on kõige sagedamini kehtestatud klaasitööstuses tegutsevate käitiste puhul. See võib aga kajastada üksnes asjaolu, et selle sektori PVT-järeldused olid ühed esimestest, mis tööstusheidete direktiivi alusel vastu võeti, ning pärast seda on toimunud heitkoguste vähendamise tehnikate tehnoloogiline areng.

Artikli 15 lõikes 4 sätestatud erandid

Tööstusheidete direktiivi artikli 15 lõike 4 kohaselt võib pädev asutus erandina kehtestada erijuhtudel vähem ranged heite piirnormid kui need, mis on sätestatud komisjoni rakendusotsustes. Sellist erandit võib kohaldada juhul, kui parima võimaliku tehnikaga saavutatavate heitetasemeteni jõudmine tekitaks ebaproportsionaalselt suuri kulusid võrreldes keskkonnaalase kasuga.

Esitatud andmete põhjal tehti seoses PVT-järeldustega kokku 133 erandit, mida kohaldati 98 käitise suhtes 15 liikmesriigis (Belgia, Bulgaaria, Eesti, Hispaania, Iirimaa, Itaalia, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Soome, Taani, Tšehhi Vabariik ja Ungari), kusjuures suurim arv erandeid tehti Rootsis, Tšehhi Vabariigis ja Itaalias. Kõige rohkem erandeid on tehtud käitistele, mis kuuluvad klaasitootmise jaoks kehtestatud PVT-

järelduste kohaldamisalasse, ning käitistele, mille suhtes kohaldatakse puitmassi, paberi ja papi tootmise jaoks kehtestatud PVT-järeldusi. Seoses õhkuheitega on tehtud rohkem erandeid (59 parima võimaliku tehnikaga saavutatava heitetaseme puhul kokku 811st, mis on esitatud PVT-järeldustes) kui seoses vetteheitega (24 parima võimaliku tehnikaga saavutatava heitetaseme puhul kokku 252st, mis on esitatud PVT-järeldustes).

Kõige pikaajalisem erand oli seotud PVT-järeldustega klaasitootmise jaoks (202 kuud ühe Tšehhi Vabariigi teatatud juhtumi puhul). 22 erandit on tehtud määramata ajaks. Pikaajalised või määramata ajaks kehtestatud erandid ei ole vastuolus tööstusheidete direktiivi asjakohase sättega, milles pole sõnaselget tähtaega sätestatud, aga neid uuritakse tööstusheidete direktiivi käimasoleva läbivaatamise käigus.

Lähteolukorra aruanded

Tööstusheidete direktiivi artikli 22 lõikes 2 on sätestatud, et kui tegevus on seotud ohtlike ainete kasutamise, tootmise või keskkonda laskmisega ja pidades silmas teatavaid tingimusi, esitatakse lähteolukorra aruanne, et määrata kindlaks pinnase ja põhjavee saastumine käitise tegevuskohas[16].

Ainult kuus liikmesriiki (Eesti, Küpros, Rumeenia, Sloveenia, Soome ja Ungari) teatasid, et kõik nõutavad lähteolukorra aruanded on esitatud. Ülejäänud liikmesriikide puhul on kindlaks tehtud juhtumeid, kus tööstusheidete direktiivi artikli 22 lõike 2 kohaselt tuli lähteolukorra aruanded esitada, aga seda ei tehtud. See on probleem eelkõige Austrias, Itaalias, Madalmaades, Poolas, Portugalis, Prantsusmaal, Rootsis, Saksamaal ja Taanis tegutsevate käitiste puhul.

Keskmiselt 57 % nõutavatest lähteolukorra aruannetest on esitatud õigel ajal. Käitiste puhul, kus kohaldatakse PVT-järeldusi nahaparkimise jaoks, on teatatud üksnes 14 % aruannete (neli aruannet 28st nõutavast aruandest) esitamisest. See annab alust arvata, et selle konkreetse tööstustegevuse puhul võib esineda probleeme rakendamisel või nõuete täitmisel. Üldiselt tundub, et selle aspekti puhul valmistab rakendamine ja nõuete täitmine liikmesriikidele raskusi kõigis tööstusharudes.

Võetud täitemeetmed

Tööstusheidete direktiivi artikli 8 lõike 1 kohaselt peavad liikmesriigid võtma vajalikud meetmed, et tagada loa tingimuste täitmine.

Täitemeetmete võtmisest teatasid kuus liikmesriiki (Hispaania, Horvaatia, Itaalia, Küpros, Poola ja Saksamaa). Enamik liikmesriike on teatanud 1–11st täitemeetmete võtmise juhtumist. Teatatud täitemeetmed on peamiselt kohtumenetlused.

[16] Lähteolukorra aruanne esitatakse enne käitise tegevuse alustamist või enne käitise loa esmakordset ajakohastamist pärast 7. jaanuari 2013.

Järelevalve – tegevuskoha külastused

Vastavalt tööstusheidete direktiivi artiklile 23 peavad liikmesriigid kehtestama tööstusheidete direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate käitiste keskkonnajärelevalve süsteemi.

Tegevuskoha külastuste sagedus põhineb asjaomaste riskide süstemaatilisel hindamisel ning kõrgeima riskiga käitiste puhul tehakse külastusi vähemalt kord aastas ja madalaima riskiga käitiste puhul kord kolme aasta tagant.

Liikmesriikide esitatud andmete kohaselt on ELis igal aruandeaastal tehtud tegevuskoha külastusi keskmiselt 49 %s käitistest. Aruanded näitavad aga, et Hispaanias, Kreekas, Madalmaades, Portugalis ja Prantsusmaal on tehtud tegevuskoha külastusi vähem kui 25 %s käitistest. Seda, kas kõiki käitisi on õigel ajal kontrollitud, ei ole selle teabe põhjal võimalik kindlaks teha kahel põhjusel:

- kohustus esitada ELi registris teave tegevuskoha külastuste sageduse kohta hakkas kehtima alles 2017.–2018. aasta perioodil ja see teave ei ole veel kättesaadav piisava aegreana;
- ELi register ei sisalda teavet selle kohta, kas tulenevalt konkreetse käitise keskkonnariski tasemest tuleb teha selles tegevuskoha külastusi sagedamini kui iga kolme aasta tagant.

Suured põletusseadmed

2018. aastal teatati ELi registri kaudu 3 162 suurest põletusseadmest. Enamiku summaarne nimisoojusvõimsus on 50–300 MW_{th}. Kõige rohkem suuri põletusseadmeid töötab Saksamaal (2018. aastal 534). Seitse muud liikmesriiki on teatanud enam kui 100 suurest põletusseadmest (Hispaania, Itaalia, Madalmaad, Poola, Prantsusmaa, Rootsi ja Soome). 19 liikmesriiki on teatanud vähem kui 100 suurest põletusseadmest.

Suurtele põletusseadmetele võib teha tööstusheidete direktiivi V lisas sätestatud heite piirnormidest piiratud ajaks erandeid vastavalt artiklitele 31–35. Selliseid erandeid on tehtud suhteliselt väikesele osale suurtest põletusseadmetest (vt tabel 1).

Tabel 1. Suurtele põletusseadmetele 2018. aastal tehtud erandite arv[17]

Suurele põletusseadmele tehtava erandi liik	**Selliste suurte põletusseadmete arv, mille suhtes kehtivad alates 2018. aastast erandid**
Artikkel 31 – minimaalse väävliärastuse astme kohaldamine SO_2 heite piirnormide asemel	16
Artikkel 32 – siseriiklike üleminekukavadega hõlmatud käitiste suhtes kohaldatakse üldist heitkoguste ülemmäära, mis vähenes 2016. aastast 2020. aasta keskpaigani lineaarselt	234
Artikkel 33 – erand, mille eesmärk on võtta arvesse käitiste piiratud tööiga ja mille kohaldamine eeldab, et ajavahemikul, mis lõpeb hiljemalt 31. detsembril 2023, ei kasutata käitist üle 17 500 töötunni	117
Artikkel 34 – väikesed eraldatud võrgud	22
Artikkel 35 – kaugküttekäitised	217

Jäätmepõletustehased

2018. aastal teatati ELi registri kaudu 750 tööstusheidete direktiivi kohaldamisalasse kuuluvast jäätme(koos)põletustehasest, mille kogunimivõimsus on suurem kui 2 tonni tunnis. Suurimast arvust sellistest tehastest teatasid Prantsusmaa (179), Saksamaa (149) ja Rootsi (117). Üldiselt on ELis jäätmepõletustehaseid rohkem kui jäätmekoospõletustehaseid. See tuleneb asjaolust, et Prantsusmaal ja Saksamaal on väga palju jäätmepõletustehaseid, samal ajal kui enamikus teistes liikmesriikides on peamiselt jäätmekoospõletustehased, aga viimaste suhteline arv on väiksem. Enamiku tehaste võimsus on 2–25 tonni tunnis.

Orgaanilisi lahusteid kasutavad käitised

2018. aastal teatati 26 022 käitisest, mis kasutavad orgaanilisi lahusteid ja kuuluvad tööstusheidete direktiivi V peatüki kohaldamisalasse. Neist väike osa (3 570 ehk 14 % koguarvust) kasutab tööstusheidete direktiivi artikli 59 lõike 1 punkti b kohast vähendamiskava ja veel väiksema osa suhtes (77 käitist, mis moodustavad 0,3 % koguarvust) kohaldatakse artikli 59 kohaseid erandeid, et lubada käitistel ületada heite piirnorme.

Üldsuse juurdepääs teabele

[17] Allikas: „Assessment and summary of Member States' reports under Commission Implementing Decision 2018/1135/EU" (Komisjoni rakendusotsuse 2018/1135/EL kohaste liikmesriikide aruannete hindamine ja kokkuvõte), RICARDO, 2021.

Tööstusheidete direktiivi artikli 24 kohaselt tuleb load ja heiteseire tulemused teha üldsusele kättesaadavaks. Samuti tehakse avalikult kättesaadavaks tegevuskoha külastuste aruanded (tööstusheidete direktiivi artikli 23 lõige 6).

Et tagada üldsuse juurdepääs nendele dokumentidele (tööstusheidete direktiivi artikkel 24), on olemas lubade keskhoidlad riigi tasandil 20 liikmesriigis ja piirkondlikul tasandil viies liikmesriigis (Belgia, Hispaania, Madalmaad, Poola ja Saksamaa); viimasel juhul ei ole hoidlaid siiski kõigis piirkondades. Samuti mõjutab selliste dokumentide kättesaadavust ja loetavust mõnikord negatiivselt nende vorming ning iga käitise puhul kättesaadavate lubade ja nendega seotud dokumentide paljusus.

Kättesaadav teave tegevuskoha külastuste kohta on sageli piiratud. Lubade keskhoidlate kasutamine tegevuskoha külastuste aruannete avaldamiseks (Austria, Bulgaaria, Taani ja Tšehhi Vabariik) parandab nende kättesaadavust, nagu ka ühtse aruandevormi kasutamine (Austria, Rumeenia, Tšehhi Vabariik ja mõni Hispaania piirkond).

Heiteseire andmed kõigi käitiste kohta tehakse kättesaadavaks piiratud ulatuses. Mõnel juhul on loodud andmebaasid, mis võimaldavad juurdepääsu andmetele, kuid enamikul juhtudel tehakse teave kättesaadavaks aastaaruannetes.

4 ELi tasandi meetmed

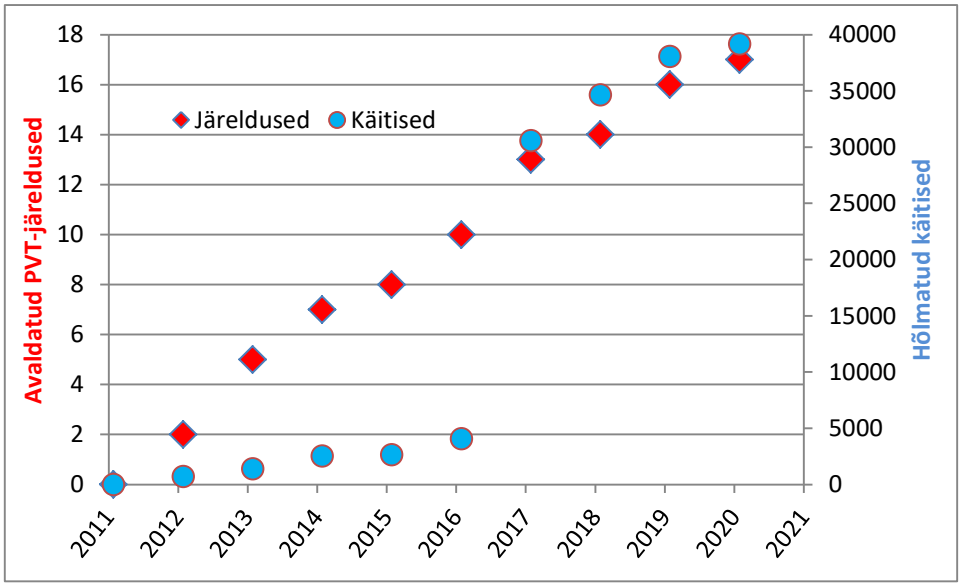
Komisjon on võtnud ELi tasandil mitmesuguseid meetmeid, et toetada tööstusheidete direktiivi rakendamist.

PVT-järeldused

Kõik tööstusheidete direktiivi II peatüki kohaldamisalasse kuuluvad käitised peavad kohaldama parimat võimalikku tehnikat vastavalt direktiivi artikli 11 punktile b. Käesoleva aruande koostamise ajal on *Euroopa Liidu Teatajas*[18] rakendusotsustena avaldatud 17 PVT-järeldust erinevate tööstusharude kohta.

Joonis 2 allpool annab ülevaate pärast tööstusheidete direktiivi kohaldatavaks muutumist avaldatud PVT-järelduste koguarvust ja nendega hõlmatud käitiste ligikaudsest arvust. Seni avaldatud PVT-järeldused hõlmavad tööstusheidete direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatest käitistest enam kui 70 %.

[18] PVT-järeldused suurte põletusseadmete jaoks (komisjoni rakendusotsus (EL) 2017/1442) tühistati Euroopa Liidu Üldkohtu 27. jaanuari 2021. aasta otsusega. Need jäävad siiski kohaldatavaks kuni komisjoni uue rakendusotsuse jõustumiseni, mis peab toimuma 12 kuu jooksul alates kohtuotsuse langetamise kuupäevast, st hiljemalt 27. jaanuaril 2022.

Joonis 2. PVT-järelduste ja hõlmatud käitiste arvu muutumine

Nõuete järgimise edendamine ja rakendamise toetamine

Tööstusheidete direktiivi tõhusa rakendamise eest vastutavad peamiselt riikide pädevad asutused. Nende ülesannete hulka kuulub lubade väljastamine, asjakohaste heite piirnormide ja muude tingimuste hindamine, eranditaotluste läbivaatamine ning üldine käitiste nõuetekohase käitamise tagamine. Komisjon toetab neid asutusi, et tagada riigi tasandil võrreldavad ühtlustatud lähenemisviisid, mis on kooskõlas liidu õigusega.

2019. aastal lõi komisjon liikmesriikide ja pädevate asutuste esindajate veebiplatvormi,[19] et nad saaksid arutada tööstusheidete direktiivi rakendamist ja vahetada sellega seotud teadmisi ja kogemusi ning pääseksid ligi sellega seotud ressurssidele. Lisaks korraldab komisjon mitmesuguseid seminare ja veebinare, et hõlbustada liikmesriikide pädevate asutuste vahelist teabevahetust konkreetsetel teemadel. Käesoleva aruande koostamise ajaks on korraldatud kaheksa sellist üritust.

Samuti on komisjon teinud internetis kättesaadavaks kokkuvõtte rakendamist käsitlevatele küsimustele antud vastustest[20].

Rahvusvaheline tegevus

Komisjoni üks tööstusheidete direktiiviga seotud töösuund on olnud toetada mujal maailmas asuvaid organisatsioone, kes kasutavad parimat võimalikku tehnikat või on sellest huvitatud, ning vahetada nendega teavet ja kogemusi. Komisjon on toetanud käimasolevat tööd Iisraelis, Kasahstanis, Venemaal ja Lõuna-Koreas, kus töötatakse välja tööstuslubade süsteeme, mis üldjoontes põhinevad ELi parima võimaliku tehnika ja PVT-viitedokumentide puhul

[19] https://ec.europa.eu/environment/industry/stationary/ied/implementation.htm.
[20] CIRCABC>environment>IED>Library>Questions answered by DG ENV.

kasutatavatel lähenemisviisidel. Komisjon on toetanud ka energiaühendust[21] selle püüdlustes rakendada suurte põletusseadmete puhul tööstusheidete direktiivi keskkonnaalaseid eesmärke.

Ulatuslikuma teavitustegevuse eesmärgil toetab komisjon ka üht OECD projekti[22] selles valdkonnas ning on hakanud tõlkima PVT-järeldusi muudesse kui ELi keeltesse[23].

5 Tööstusheidete direktiivi hindamise peamised tulemused

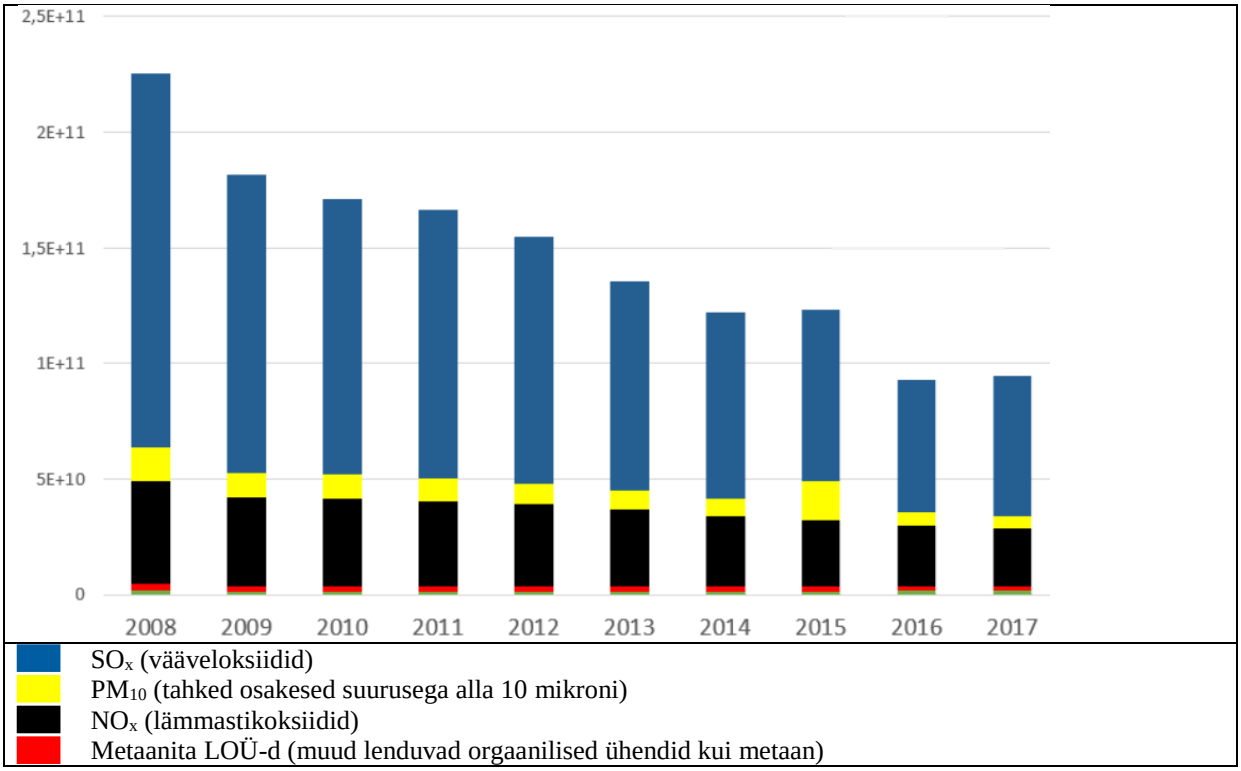
Hindamist toetas välisuuring, mille käigus koguti tõendeid kirjanduse ja dokumentide uurimise, sihtotstarbeliste konsultatsioonide, 12-nädalase avaliku konsultatsiooni ja kahe sidusrühmade seminari abil. 2020. aasta septembris avaldati hindamise tulemusi sisaldav komisjoni talituste töödokument[24]. Hindamise peamised tulemused on alljärgnevad.

Tulemuslikkus

Tööstusheidete direktiiviga kehtestati PVT-põhine lubade andmise süsteem, mis on aidanud tulemuslikult vähendada keskkonnamõju direktiivi kohaldamisalasse kuuluvates tööstusharudes ja konkurentsimoonutusi ELis. Koostööl ja tõenditel põhinev ning kaasav PVT-viitedokumentide koostamise ja parima võimaliku tehnika kindlakstegemise protsess on hästi toiminud; seda tunnustatakse koostööl põhineva juhtimise mudelina.

Tööstusheidete direktiiv on oluliselt vähendanud saasteainete heidet õhku (ja selle põhjustatud kahjuga seotud kulusid, nagu näidatud joonisel 3) ning vähemal määral ka vette. Samuti osutavad olemasolevad vähesed andmed sellele, et tööstusheidete direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatest käitistest lähtuv heide pinnasesse on vähenenud. Paljude muude aspektide puhul, nagu panus ressursitõhususse ja ringmajandusse ning vähem mürgisesse tootmisse, on raskem teha kindlaid järeldusi; siiski on märke sellest, et tööstusheidete direktiivil on olnud positiivne mõju, kuigi selle ulatus on olnud oluliselt väiksem.

[21] https://www.energy-community.org/.
[22] http://www.oecd.org/chemicalsafety/risk-management/best-available-techniques.htm.
[23] PVT-järelduste araabia-, hiina- ja venekeelsed versioonid on kättesaadavad aadressil https://eippcb.jrc.ec.europa.eu/translation/index.html.
[24] https://europa.eu/!hR34Qx.

Joonis 3. Tööstusheidete direktiiviga hõlmatud käitiste õhkuheite põhjustatud kahjuga seotud aastased kulud saasteainete kaupa (eurodes)[25]

Tööstusheidete direktiiv on innovatsioonile vähe kaasa aidanud. Muud aspektid, nagu üldsuse juurdepääs teabele ja õiguskaitse kättesaadavus, näivad olevat mõnevõrra paranenud, kuigi teha on veel palju.

Tõhusus

Tööstusheidete direktiiv on vägagi tõhus vahend ja see on lihtsustanud liidu *acquis*'d. PVT-järelduste rakendamisest saadav üldine kasu kaalub oluliselt üles kulud. Tööstusheidete direktiivil ei ole ühtegi osa, mille puhul kulud on tunnistatud ebaproportsionaalseks, ja tarbetuid halduskulusid ei ole tuvastatud. Mõju ELi konkurentsivõimele on mitmesugune, kuid puuduvad tõendid selle kohta, et mõju oleks märkimisväärne.

Asjakohasus

Kõik eri sidusrühmad leiavad, et tööstusheidete direktiiv on ELi vajaduste, probleemide ja käsitlusteemade seisukohast jätkuvalt asjakohane. Direktiiv võimaldab reageerida uutele või esilekerkivatele keskkonnaprobleemidele, kuigi sellel on PVT-viitedokumentide läbivaatamise laadi ja kestuse tõttu piiranguid.

Sidusus

[25] Allikas: komisjoni talituste töödokument SWD(2020) 181 final.

Tööstusheidete direktiivi sisemine sidusus on suur. Sellele vaatamata esineb seoses selle eri aspektidega tõlgendamisprobleeme, nagu näitab komisjonile esitatud päringute arv. Neis ei osutata olulistele vastuoludele või ebakõladele, kuid mitut aspekti võiks täpsemalt selgitada. Tööstusheidete direktiiv on suures osas kooskõlas ELi muu poliitikaga ja toetab vähemalt teataval määral selle elluviimist. Mõnes valdkonnas, näiteks veepoliitikas, oleks aga võimalik anda suurem panus.

ELi lisaväärtus

Tööstusheidete direktiiv annab märkimisväärset ELi lisaväärtust, kuna see toob mitmesugust olulist kasu. ELi meetmed on taganud järjepidevama lähenemise keskkonnasäästlike tööstusheite normide vastuvõtmisele ning nende järelevalvele ja täitmise tagamisele, kusjuures erinevused liikmesriikide vahel on suhteliselt väikesed. PVT-viitedokumentide protsessi ei oleks võimalik jäljendada liikmesriikide üksikmeetmetega selliselt, et neil oleks sarnane mõju. ELi meetmete puudumine oleks toonud kaasa vähem rangete keskkonnanõuete kehtestamise, vähemalt mitmes liikmesriigis. Tulemus oleks olnud suurem üldine heide ning mõju tervisele ja keskkonnale. Lisaks oleks algse olukorra jätkumine, kus keskkonnanõuded on omavahel vastuolus, põlistanud ja võib-olla süvendanud ELi siseturu moonutusi, kuna see oleks soosinud käitisi, mis ei pea investeerima keskkonnasäästlikesse tehnikatesse. Tööstusheidete direktiivi kohane PVT-süsteem on viinud mõningase tegevuseni kolmandates riikides kogu maailmas ning seda on võetud arvesse paljudes mitmepoolsetes keskkonnalepingutes. Tööstusheidete direktiiv kajastab hästi subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtteid, kuna liikmesriikide ja ELi kohustused ning nendevahelised seosed toimivad hästi.

6 Järeldused

2017. aastal avaldatud esimese rakendamisaruande järelmeetmena esitatakse käesolevas aruandes komisjoni teine ülevaade tööstusheidete direktiivi rakendamise seisust. Komisjon teeb 2013.–2018. aastal esitatud liikmesriikide andmete põhjal mitu järeldust, mis on suures osas kooskõlas tööstusheidete direktiivi 2020. aasta hindamise järeldustega:

- tööstusheidete direktiivi mitu sellist ajaliselt piiratud sätet, mis võimaldavad teha erandeid suurtele põletusseadmetele, enam ei kehti (artiklid 32 ja 34) või kaotavad peagi kehtivuse (artiklid 33 ja 35). Kuna suured põletusseadmed on üks peamisi heiteallikaid, eelkõige õhkuheite puhul, jälgib komisjon süstemaatiliselt olukorda pärast selliste erandite lõppkuupäeva, et kontrollida asjaomaste suurte põletusseadmete vastavust kohaldatavatele heite piirnormidele;

- rakendamisel esineb endiselt raskusi, näiteks seoses lähteolukorra aruannete esitamisega. Komisjon on toetanud liikmesriikide pädevaid asutusi mitu aastat: sellised raskused tähendavad, et endiselt vajatakse toetust ja teabevahetust;

- kuigi loadokumendid on paljudes liikmesriikides üldsusele kättesaadavad, on veel arenguruumi, sealhulgas tehnilistes küsimustes (veebijuurdepääs, dokumentide vorming/selgus ja keel), seoses dokumentide leidmise lihtsusega (eriti kui neid ei käsitleta riigi tasandil) ning seoses tegevuskoha külastuste aruannete ja seireandmete kättesaadavusega. Seda küsimust uuritakse ka tööstusheidete direktiivi käimasoleva läbivaatamise käigus;

- ELi registril põhinev uus aruandlussüsteem lihtsustas selgelt aruandlust ning parandas selle täielikkust ja järjepidevust. Tehtud hindamine näitas aga, et käsitleda tuleb hulka aruandlusega seotud küsimusi, nagu lube käsitlev teave, lubade ajakohastamine ja erandid.

Lähiaastatel jätkab komisjon aruandluse kvaliteedi parandamist ja edusammude tegemist eri töövaldkondades, nagu tööstusheidete direktiivi rakendamise jätkuv toetamine ja vastavushindamised.

Komisjon analüüsib täpsemalt olulisi tuvastatud juhtumeid, kus tööstusheidete direktiivi sätteid ei ole rakendatud. Kui komisjon jõuab järeldusele, et see tuleneb tööstusheidete direktiivi süsteemsetest rikkumistest, võtab ta asjakohaseid täitemeetmeid.

Samuti on komisjon võtnud kohustuse vaadata tööstusheidete direktiiv läbi, et sellest saaks peamine õigusakt, mis toetab ELi tööstuse ümberkujundamist, mida EL vajab Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks.